

Mälardalens högskola

Akademien för hållbar samhälls- och teknikutveckling

Avskaffandet av revisionsplikten

– Ur tre revisorers synvinkel

Kandidatuppsats i företagsekonomi

Vårterminen 2008

Uppsatsgrupp: 1879

Handledare: Riitta Lehtisalo

Författare: Karolina Bylander

Sara Strandberg

FÖRORD

Uppsatsens empiriska material grundar sig på intervjuer med Daniel Valtersson, Fredrik Sjödén och Marita Lyckstedt som tagit sig tid att besvara de ställda frågorna och delat med sig av sina åsikter och erfarenheter. Utan deras hjälp och deltagande hade uppsatsen inte blivit vad den är.

Deltagarna i seminariegruppen tackas för att de kommit med konstruktiv kritik och goda idéer.

Slutligen riktas ett tack till handledaren Riitta Lehtisalo som underlättat genomförandet av uppsatsen genom att dela med sig av sina tankar och åsikter under uppsatsskrivandets gång.

Västerås den 4 juni 2008

.....

Karolina Bylander

.....

Sara Strandberg

Sammanfattning

Titel:	Avskaffandet av revisionsplikten - Ur tre revisorers synvinkel
Ämne:	Företagsekonomi/Redovisning
Institution:	Akademien för hållbar samhälls- och teknikutveckling
Författare:	Karolina Bylander 1984 Västerås Sara Strandberg 1986 Västerås
Datum:	2008-06-04
Handledare:	Riitta Lehtisalo
Problemformulering:	Hur kommer ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten att påverka revisorer? Kommer efterfrågan på revision att förändras och kommer några alternativa redovisnings- och revisionstjänster att uppkomma?
Syfte:	Vi kommer att beskriva hur revisorer anser sig påverkas av revisionspliktens eventuella avskaffande.
Metod:	En kvalitativ ansats har valts med intervjuer som främsta informationskälla.
Slutsats:	Avskaffandet leder till ett gynnsammare företagsklimat. Många företag kommer att välja revision på frivillig basis. Avskaffandets övergångsperiod kommer att vara turbulent. Långsiktigt uppnås dock stabilitet, vilket innebär att det inte kommer ske några större förändringar på revisoryrket.
Nyckelord:	Revisionsplikt och revision

Abstract

Title: Abolished Statutory Audit - From three auditors' points of view.

Subject: Business economics/Accounting

Institution: School of Sustainable Development of Society and Technology

Authors: Karolina Bylander 1984 Västerås
Sara Strandberg 1986 Västerås

Date: 2008-06-04

Tutor: Riitta Lehtisalo

Problem area: How will an eventually abolish of statutory audit effect auditors?
Will the demand for audit change, and will some alternative account-and audit services appear?

Purpose: We will describe how auditors' considers themselves be affected by an eventually abolished statutory audit.

Method: A qualitative run-up has been chosen with interviews as a front information source.

Conclusion: Abolishing joints to one more favorable company climate. Many companies will choose audit on voluntary basis. Abolishing transitional period will be turbulent. In long-term stability will be achieved, thereby happens no larger changes on the auditor trade.

Keywords: Statutory audit and audit

Förkortningslista

ABL	Aktiebolagslagen
EU	Europeiska Unionen
RL	Revisorlagen
RS	Revisions Standard i Sverige
ÅRL	Årsredovisningslagen

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemformulering.....	2
1.3 Syfte.....	2
1.4 Disposition.....	3
2. Metod	4
2.1 Förförståelse	4
2.2 Datainsamling av sekundärkällor	4
2.3 Datainsamling av primärkällor	4
2.4 Käll- och metodkritik.....	7
3. Referensram	8
3.1 Teoretiska begrepp	8
3.2 Tidigare undersökningar	11
4. Empiri.....	15
4.1 Daniel Valtersson - Öhrlings PricewaterhouseCoopers	15
4.2 Fredrik Sjödén - KPMG	18
4.3 Marita Lyckstedt – Ernst & Young	20
5. Analys.....	22
6. Slutsats	25
6.1 Slutsatser.....	25
6.2 Avslutande diskussion	25
6.3 Förslag till fortsatt forskning	26

Källförteckning

Bilaga 1- Intervjumall

Figurförteckning

Figur 1. Dispositionsmodell3

1. Inledning

Nedan följer en presentation av bakgrunden till valt uppsatsämne. Denna följs av en problemdiskussion. Avsnittet avslutas med syftet och en disposition av uppsatsen.

1.1 Bakgrund

Revisionsplikten bygger på EU:s fjärde bolagsdirektiv. Ur direktivet framgår det att varje enskilt medlemsland inom EU själva kan avgöra om de skall ha revisionsplikt för små aktiebolag eller inte. (78/660/EEG) I Sverige är samtliga aktiebolag skyldiga att ha revision, vilket innebär att en godkänd alternativt en auktoriserad revisor¹ granskar företagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning. Sverige och Malta är de enda två länderna inom EU som inte har avskaffat revisionsplikten. (*Balans, nr 11 2006, s. 29-31*)

På begäran av Svenskt Näringsliv önskade Justitiedepartementet att utreda frågan om revisionsplikten i små aktiebolag. Önskan för utredningens fokus var att den inriktades på ett successivt införande av möjligheten till att små aktiebolag kan undantags från revisionsplikten. De minsta aktiebolagen skall vara de första att kunna utnyttja möjligheten. Föreningen Svenskt Näringslivs ståndpunkt är att med den engelska regleringsfilosofin som utgångspunkt, påbörja ett betydelsefullt förenklingsarbete. (*Burén & Nyquist 2005, s. 1,5-7*) Regleringsfilosofin innebär att om inte nyttan av en tvingande regel kan visas vara större än de kostnader regeln för med sig bör regeln avskaffas. (*Thorell & Norberg 2005, s. 54*)

Den 7 september 2006 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över bland annat reglerna om revision för små aktiebolag. Den 14 december 2006 tillkom tilläggsdirektivet att ge utredaren i uppdrag att föreslå de ändringar i regelverket som krävs för att ta bort revisionsplikten för små aktiebolag. Utredningen antogs namnet "Utredningen om revisorer och revision". Den 3 april 2008 överlämnades delbetänkandet "Avskaffande av revisionsplikten för små aktiebolag" angående utredningen till statsrådet och chefen för Justitiedepartementet. Utredningen föreslår utifrån det fjärde bolagsrättsliga direktivet bland annat att knappt fyra procent av aktiebolagen skall ha revisionsplikt och att förvaltningsrevisionen² avskaffas. Gränsvärdena för att undantas från revisionsplikten är en balansomslutning på högst 41,5 miljoner kronor, nettoomsättning på högst 83 miljoner kronor och antalet anställda skall högst uppgå till 50 stycken. Gränsvärdena gäller för alla associationsformer och koncerner. (*SOU 2008:32, s. 17*)

Vid ett avskaffande av revisionsplikten beräknas företagets kostnader för revision i Sverige att minska med 5,8 miljarder kronor om året. Bestämmelserna föreslås träda i kraft till den 1 juli

¹ Definition sid 8 stycke 4

² Definition sid 9 stycke 3

2010 och att de börjar tillämpas för det räkenskapsår som börjar efter den 30 juni 2010. (SOU 2008:32, s.13)

Revisorn har en roll som informatör för företag och dess intressenter. Kan betecknas som: *"En person som är vald till revisor i ett företag, en förening eller en annan sammanslutning och som yrkesmässigt sysslar med revisions- och redovisningsfrågor och närliggande uppgifter."* (Revision en praktisk beskrivning, 2006 s.11-13, 113)

Efter avslutade studier vill vi arbeta som revisorer, därmed ansåg vi att det var intressant att se hur ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten kan komma att påverka vårt framtida yrkesval. Uppsatsens målgrupp är blivande och existerande revisorer.

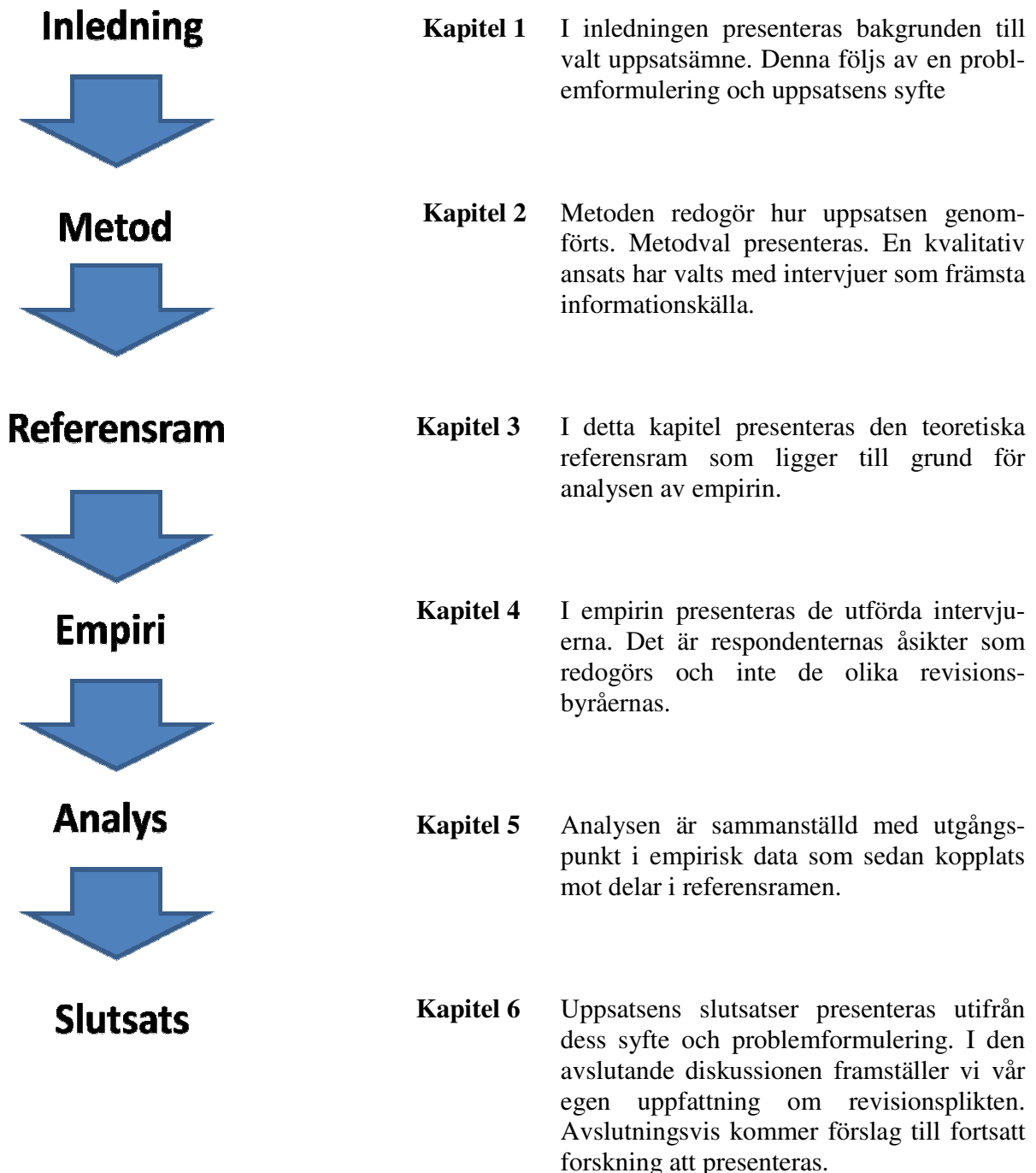
1.2 Problemformulering

Hur kommer ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten att påverka revisorer? Kommer efterfrågan på revision att förändras och kommer några alternativa redovisnings- och revisionstjänster att uppkomma?

1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att beskriva hur revisorer anser sig påverkas av revisionspliktens eventuella avskaffande.

1.4 Disposition

Figur 1. Dispositionsmodell
(Källa: Egen bearbetning)

2. Metod

Nedan redogörs för hur undersökningen har genomförts. Metodval presenteras. En kvalitativ ansats har valts med intervjuer som främsta informationskälla.

2.1 Förförståelse

Vi har läst ekonomistyrning, redovisning och revision på Mälardalens högskola. Genom utbildningen har förkunskaper införskaffats om vikten av redovisning och revision. När det kommer till uppsatsens omdebatterade ämne har förkunskap inhämtas från bland annat tidsskrifter och utredningar.

Vi har till utformningen av metodkapitlet och för att införskaffa de kunskaper som krävs för att kunna genomföra kvalitativa intervjuer utgått från Kvale och Trost:s metodlitteratur.

2.2 Datainsamling av sekundärkällor

Sekundära källor är källor som framställts av någon annan som har ett annat syfte än uppsatsens. Exempel är årsredovisningar, böcker och tidsskrifter. (*Robhan/ sekundärkällor, 080309*) I förundersökningen låg fokus på att finna sekundärkällor. Genom detta har tidsbesparing skett, tips har uppkommit på hur utredningar kan genomföras och hjälp med att hitta problem som var värda att utreda.

Boken "Revision en praktisk beskrivning" användes som utgångspunkt till datainsamling av sekundärkällor. Efter att ha läst litteraturen fortsatte insamlingen av relevant data genom att använda Mälardalens högskolas databaser och skolbibliotekets katalog "Book-it". Följande databaser användes mest frekvent för att finna sekundärkällor: Databasen "Uppsök" innehåller tidigare examensarbeten och studentuppsatser i fulltext, från svenska universitet och högskolor. "FAR KOMPLETT" innehåller 24 databaser med information om bland annat revision. "Google Scholar" användes till att hitta vetenskapligt granskade artiklar. Sökt resultatets referenslistor användes som hjälp. Genom detta uppstod nya idéer och nya möjligheter till att finna relevant information, exempelvis genom att söka på författare som Per Thorell, Claes Norberg, Jill Collis och Tobias Svanström vilka varit aktiva inom ämnet.

De sökord som användes mest frekvent var "revisionsplikt", "revision" och "statutory audit"

2.3 Datainsamling av primärkällor

Primärkällor är data som vi själva samlar in. Detta kan genomföras exempelvis genom intervjuer eller enkäter. (*Robhan/ sekundärkällor, 080309*)

Kvalitativa forskningsintervjuer lämpar sig för uppsatsen då det är intressant att få en inblick och djupare förståelse för hur respondenten tänker, känner och vilka erfarenheter som finns.

Möjlighet till utveckling av svaren med hjälp av följdfrågor och att kunna se respondentens reaktion förbättrar tolkningsutsikterna av informationen. För att få en djupare förståelse och för att kunna genomföra intervjuerna har relevant litteratur genomgåts.

Huvuduppgiften, att förstå innebörden av vad respondenten säger, uppnåddes genom att vara observant, registrera och tolka vad som sades. Vi gjorde utifrån detta en tolkande analys som innebar att respondenternas svar tolkades och där det mest relevanta för uppsatsens studie sammanfördes i skriftlig form.

Tonfall, ansiktsuttryck och kroppsuttryck beaktades. Forskningsintervjun strävade efter att erhålla relevanta, specifika och otolkade beskrivningar.

Urval

Kvalitativa intervjuer har skett med tre auktoriserade revisorer från tre stora revisionsbolag i Västerås. Urvalet gjordes på grundval av att de stora revisionsbolagen besitter stor kompetens och erfarenhet. De revisionsbolag vi valde tillhör de tre största revisionskoncernerna i Sverige. Urvalet av de auktoriserade revisorerna gjordes för att de har genomgått en längre akademisk och praktisk utbildning än godkända revisorer. Valet att intervju tre auktoriserade revisorer grundades på att vid ett udda antal kan svarsfrekvensen bli mer varierad.

Kriterier för att vara ett stort bolag är att företaget uppfyller minst ett av följande villkor, medelantal anställda i företaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 50. Balansomslutningen har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 25 miljoner kronor, företagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 50 miljoner kronor. (*ÅRL 1 kap 3§*)

För att kontrollera om kriterierna har uppfyllts har revisionsbolagens årsredovisning granskats.

Kontakt med respondenter och genomförandet av intervjuerna

Det har genomförts enskilda intervjuer för att få nyanserade svar. Intervjuerna hade en låg grad av standardisering. Detta innebar att de ställda följdfrågornas formulering berodde på respondentens tidigare svar. Studien har en hög grad av strukturering eftersom frågorna handlade om temat avskaffad revisionsplikt.

Frågorna var ostrukturerade eftersom de var av öppen karaktär, vilket innebar att respondenten bestämde strukturen på svaren. Det var konkreta frågor om beteende och om skeenden. Vi gjorde en intervjumall³ som var relevant till uppsatsens syfte. Frågorna 3-9 i intervjumallen är ställda med antagandet att revisionsplikten kommer att avskaffas enligt delbetänkandet "Avskaffande av revisionsplikten för små företag" (SOU 2008:32). Därmed kommer empirin och analysen att redovisas utifrån att revisionsplikten skall avskaffas.

Första kontakten för att finna respondenter gjordes via e-post till kontaktpersoner som hittades på företagets hemsida. Information om oss som skulle genomföra intervjuerna, vad som önskades att undersöka och vilka som önskades att få göra en intervju med meddelades vid första

³ Se Bilaga 1

kontakten. Vidare kommunikation skedde främst genom e-post. Där bestämdes när, var och hur mötet skulle ske. Delgivningen av intervjumallen och uppsatsens syfte gjordes via e-post fredagen den 25 april klockan 10:00.

Platsen för intervjuernas genomförande bestämdes av respektive respondent. Det var dock önskvärt från vår sida att det inte skulle finnas några åhörare, att miljön helst skulle vara ostörd och att respondenten kände sig trygg i miljön.

Intervju ett genomfördes med Daniel Valtersson som arbetar på Öhrlings Pricewaterhouse-Coopers. Intervjun skedde måndagen den 28 april klockan 9:00 - 9:45. Intervju två genomfördes med Fredrik Sjödén som arbetar på KPMG. Intervjun skedde tisdagen den 29 april klockan 9:30 - 10:00. Intervju tre genomfördes med Marita Lyckstedt som arbetar på Ernst & Young. Intervjun skedde onsdagen den 30 april 11:00 - 11:15. Intervjuerna genomfördes på respektive respondents kontor i ett avskilt rum.

Intervjuerna spelades in med hjälp av en bandspelare. Vi kunde därmed koncentrera oss på ämnet och dynamiken i intervjun. Orden, tonfallet, pauserna och dylikt registrerades och kunde återanvändas för avlyssning. Säkerheten för att få med allt som sades och upplevdes i och kring intervjuerna ökades genom att vi gjorde stödanteckningar.

Klädseln vid intervjuerna var hela, rena och neutrala för att de inte skulle dra fokus från frågorna. Klädvalet var utan störande eller stötande inslag som dyra smycken eller politiska symboler. Språket var vårdat och helt uteslutet från svordomar.

Vid intervjuer av positionsinnehavare kan två intervjuare komplettera varandra och det kan förefalla artigt att ställa upp med två personer. (*Trost 2005, s. 46*) En respondents uttalanden kan vara mångtydiga och uttrycken kan tolkas på olika sätt. Vi var båda närvarande vid samtliga intervjutillfällen, då vi var samspelade kunde en större informationsmängd och förståelse inhämtas. Vi ställde frågor, lyssnade och valde att inte göra egna inlägg angående privata erfarenheter eller åsikter.

Respondenten hade innan påbörjandet av intervjun klart för sig att han eller hon inte behövde svara på alla frågor och att han eller hon när som helst kunde avbryta intervjun. Det frågades om respondentens och revisionsbyråns namn fick användas i uppsatsen. Samtliga svarade ja. Vid en förfrågan från respondenten angående definition av ett ord eller begrepp var svaret att det är respondenten som bestämmer vad som gäller. Respondenten blev aldrig stoppad, tillrättavisad eller ifrågasatt av oss utan vi hade tålmod, väntade och tillät pauser.

Bearbetning av intervjuerna

Direkt efter varje intervju gjordes en skriftlig sammanställning och innehållet omstrukturerades för att följa strukturen i intervjumallen. Onsdagen den 30 april klockan 17:00 skickades respektive sammanställning av intervjuerna till berörda respondenter för godkännande. Två av respondenterna kontaktades angående oklarheter i deras svar.

Efter intervjuerna bearbetades, analyserades och tolkades informationen. Respondenternas tonfall, ordval, gester och mimik diskuterades, det framkom dock inget som vi ansåg kunde inverka

på resultatet. Goda idéer för analysarbetet noterades och antecknades när de dök upp, dock inte under intervjun.

Analysen genomfördes genom en tolkande analys. En klarläggning av intervjumaterialet gjordes genom att vi lyssnade på banden från respektive intervju och granskade tillhörande minnesanteckningar. Hänsyn togs till våra egna uppfattningar och tolkningar. Klarläggningen skedde för att eliminera överflödigt material som avvikelser och upprepningar och för att skilja på vad som är väsentligt och oväsentligt utifrån studiens syfte och teoretiska antaganden.

Direkta citat från intervjuerna användes sparsamt, när citat gjordes användes inte talspråk. Meningarna som respondenterna uttryckt formulerades mera koncist. Långa uttalanden förkortades ner till den väsentligaste innebörden och omformulerades i några få ord. Texten organiserades för att avslöja sin mening, den inriktades på det som berättades under intervjun och sökte utveckla intervjus struktur och intriger.

Den information som framkom från intervjuerna jämfördes med de sekundära källorna i referensramen. Resultaten presenterades i skriftlig form, och analysen utgick ifrån referensramen som presenteras under kapitel tre.

När uppsatsen var färdigställd erhöll respektive respondent varsin kopia.

2.4 Käll- och metodkritik

Vid sekundärkällor måste ett kritiskt tänkande till. Definitioner kan vara tolkade på olika vis och bortfallet av information kan vara betydande. Artiklarna som är tagna ur tidningen "Balans" är inte vetenskapliga artiklar. Tidningen publiceras av FAR SRS⁴ som är en intresseorganisation för revisorer, därmed blir de inte oberoende. Detta har observerats och vi är medvetna om problematiken. Valet att ta med dem grundades på att vi ansåg att det var relevant information. Medvetenheten fanns även om att relevant information kan förloras genom att finna information om nya källor genom att se över källors referenslista eftersom detta kan leda till en styrd inriktning.

Att observera är att avsnittet "Revisionsplikten i små aktiebolag" har beställts respektive framtagits av Svenskt Näringsliv. Dessa är en pådrivande part i att slopa revisionsplikten för mindre aktiebolag och därmed inte opartiska.

Artikeln "När revisionsplikten avskaffades i Danmark" är en andrahandskälla. Informationen kan därmed blivit tolkad på ett annat sätt än vad den ursprungliga författaren avsett.

Då det fördes stödanteckningar under intervjuerna fanns det en möjlighet att respondenterna blev distraherade. Orsaken till detta kan vara att de blev konfunderade över vad som skrevs ner. Vi var medvetna om problematiken med kroppsspråkets inverkan på respondenternas trygghet och vilja att besvara frågorna, detta är dock ingen garanti för att ingen inverkan skedde.

⁴ Branschorganisationen för revisorer och rådgivare, förenande Föreningen Auktoriserade Revisorer och Sveriges Revisorer

3. Referensram

I detta avsnitt presenteras den teoretiska referensram som ligger till grund för analysen av empirin.

3.1 Teoretiska begrepp

Nedan följer en redovisning av vad en revisor är, gör, vad revision innebär och en beskrivning av företagets intressenter.

Vad är en Revisor?

Beteckningen revisor ingår i de lagskyddade titlarna auktoriserad och godkänd revisor. Kan betecknas som: En person som är vald till revisor i ett företag, en förening eller en sammanslutning och som yrkesmässigt sysslar med revisions och redovisningsfrågor. Auktorisationen godkänns och beviljas av revisornämnden och det är de som har tillsyn över Sveriges alla revisorer. (*Revision en praktisk beskrivning, 2006 s.12-13*)

Godkänd revisor kräver en kandidatexamen från universitet/högskola omfattande 180 högskolepoäng med företagsekonomi som huvudområde. För att kunna avlägga examen för godkännande skall en praktisk utbildning under minst tre år genomgå. Den praktiska utbildningen skall särskilt omfatta revision av årsbokslut, koncernbokslut eller liknande redovisningshandlingar. Praktiken skall ske under handledning av en godkänd eller auktoriserad revisor, eller av en fysisk person som får utföra lagstadgad revision. Sedan avläggs ett skriftligt prov för revisorexamen som anordnas av revisornämnden. Vid sju års praktik kan högre revisorexamen avläggas även om kraven för auktorisation inte är uppfyllda. (*Revisornämnden, elektronisk källa, 080425*).

Auktoriserad revisor kräver en kandidatexamen och ytterligare 90 högskolepoäng, eller att personen har avlagt en magisterexamen omfattande 240 högskolepoäng med företagsekonomi som huvudområde. En praktisk utbildning skall genomgå som omfattar minst fem år. Där tre av åren skall omfatta revision av årsbokslut, koncernbokslut eller liknande redovisningshandlingar. Praktiken skall utöver detta innefatta revision av ett företag som på grund av sin storlek eller annan anledning är svårt att revidera. Praktiken skall på samma sätt som för godkännande göras genom handledning. Efter detta avläggs ett skriftligt prov för högre revisorexamen som anordnas av revisornämnden. (*Revisornämnden, elektronisk källa, 080331*)

Vad gör en revisor?

Revisorn har en roll som informatör för företag och intressenter. Revisorn är och skall vara oberoende vilket innebär att revisorn skall vara opartisk, självständig och objektiv när de utför sina uppdrag. (*Revision en praktisk beskrivning, 2006, s. 113*) Revisorn har tystnadsplikt och får inte lämna ut uppgifter om företaget. Ägarna i företaget anser att det är en garanti för att deras välfärd maximeras och att inte företagsledningen agerat på ägarnas bekostnad vid separation av ägande

och kontroll. Företagsledningen har intresse i att revisorn verifierar bokslutsinformationen som lämnats ut och ansvarsfrihet för deras agerande. Revisionsinformationens värde bestäms utifrån dess tillräcklighet, tillförlitlighet och tillgänglighet i förhållande mellan kostnaden och nyttan. (Fant.J, 1994, s. 126) Revisorn utför olika uppgifter för företaget. Vanligaste uppgiften är att revisorn uttalar sin åsikt om historisk finansiell information. Detta definieras som ett bestyrkandeuppdrag och det finns två typer som en revisor kan utföra. "Revisorn kan antingen göra ett uttalande med hög men inte absolut säkerhet eller med begränsad säkerhet. Vid ett uttalande med begränsad säkerhet begränsar revisorn granskningsinsatserna jämfört med ett uttalande med hög men inte absolut säkerhet." (Revision en praktisk beskrivning, 2006, s 21-22)

Det arbete som revisorn genomför slutresulterar i en revisionsberättelse eller ett revisoryttrande. Rapporteringen och innehållet i den styrs genom ABL. De auktoriserade revisorernas intresseorganisationer har publicerat standardmodeller för revisionsberättelsen. Det som främst en revisionsberättelse tillför är att den främjar ekonomisk effektivitet och minskar osäkerheten om bokslutsinformationens korrekthet. Standardiseringen av utformningen underlättar utvärderingen av den bokslutsinformation som finns, och gör att informationsinnehållet i revisionsberättelsen blir lättare och tydligare för användaren. Informationen som framkommer genom revisionsberättelsen borde utvidgas om den uppfattas som otillräcklig. Företagsledningen har oftast inte något större intresse utav detta, det är dock aktieägarna som betonar otillräckligheten i revisionsberättelsen. (Fant.J, 1994, s. 126-129) Revisionsberättelsen skall finnas med i årsredovisningen och vara skriftlig och skall förmedla den grad av tillit som revisorn anskaffat sig genom det material som företaget lämnat ut. (Revision en praktisk beskrivning, 2006, s. 22) Revisionsberättelsens form, innehåll och tillgänglighet har stor betydelse för värdet av och tilltron till den information som den tillhandahåller. (Fant.J, 1994, s. 126)

Vad innebär revision?

Revision innebär att revisorn med en professionell skeptisk inställning, planerar, bedömer och uttalar sig om årsredovisningen, bokföring och förvaltning. Revision finns för företagsledningens behov av övervakning och verifiering av redovisningsinformationen som de sammanställer. Det ligger även i ägarnas intresse att få bekräftelse på om deras välfärd maximeras genom företagsledningens agerande. Genom det innefattar revisionen även granskning med betoning på ekonomisk effektivitet. Med utgångspunkt från revision i aktiebolagslagen delas revisionen in i redovisnings och förvaltningsrevision. Redovisningsrevision definieras som granskning av bokslutet/årsredovisningen och bokföringen/räkenskaperna med utgångspunkt att verifiera bokslutsinformationen. Förvaltningsrevision innebär granskning av bolagets/styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning. Syftet med förvaltningsrevision är att övervaka företagsledningens agerande. (Fant.J, 1994, s. 60-61)

Ett problem som ofta uppkommer inom revisionen är förväntningsgapet, vilket är ett gammalt fenomen som har förändrats i styrka och orsaker i takt med utvecklingen av näringslivet, samhället och revisionsprofessionen. Ett förväntningsgap innebär skillnader i uppfattningar och förväntningar mellan intressenter, företagsledningen och revisorer. (Johansson, Häckner & Wallerstedt, 2005, s. 9) Detta gap uppkommer när revisorn och allmänheten har olika uppfattningar om revisionens inriktning och revisorernas skyldigheter. Det är vanligt att intressenterna förväntar sig att revisionen håller en högre grad av säkerhet än vad revisorerna anser är rimligt. (Johansson, Häckner & Wallerstedt, 2005, s. 64-65).

Caroline af Ugglas, som är aktiechef och ägarstyrningsansvarig i Skandia liv, anser att den standardutformning som finns för revisionsberättelserna, är en sak som bidrar till att förväntningsgapet ökar. Caroline af Ugglas menar att företagen ser olika ut, har olika kvalitet på sin interna kontroll och att revisionsberättelsernas standardutformning blir en likriktning som inte stämmer med verkligheten. (Johansson, Häckner & Wallerstedt, 2005, s. 173-174) Enligt en undersökning som Mittuniversitet har gjort, av hur revisorn själv uppfattar det så kallade förväntningsgapet, uppkommer en frustration bland revisorerna. Det konstateras ett tydligt gap mellan vad revisorerna gör och vad intressenterna uppfattar som viktigt. Kajsa Lindståhl sitter som ledamot i övervakningspanelen för finansiell rapportering och i Skandias styrelse. Hon anser att den regelstyrda värld som revisorerna lever i är en del i det som bidrar till förväntningsgapet. (Johansson, Häckner & Wallerstedt, 2005, s. 178-179)

Oberoende och tystnadsplikt är grundkraven när det kommer till revisorns förtroende. Dessa krav regleras i ABL, RL, revisorförordningen och i föreskrifter från revisornämnden. De viktigaste lagreglerna finns i ABL, där finns bland annat revisorers uppgifter, kompetenskrav, innehållet i revisionsberättelsen med mera. I revisionslagen regleras kraven på en revisor när det gäller andra företagsformer än aktiebolag som är skyldiga att lämna en årsredovisning. I RL finns det bland annat bestämmande regler angående auktorisation, och godkännande, om revisionsföretags verksamhet och revisorns skyldigheter. Utöver detta innehåller revisor förordningen närmare bestämmelser om tillämpningen utav RL. Revisornämndens roll i det hela är att de utger föreskrifter om revisorers villkor för revisionsföretagens verksamhet. (Revision en praktisk beskrivning, 2006, s. 107-109)

FAR SRS roll är att de utfärdar yrkesetiska regler och utger rekommendationer om god yrkessed. Revisionen skall enligt ABL, utföras enligt god revisionssed. God revisionssed är på vilket sätt en revision skall genomföras. Det innefattar kunskap, erfarenhet och professionellt omdöme. Detta utvecklas inom FAR SRS, Revisornämnden och genom domstols praxis. Det finns ett antal andra begrepp som är bra att känna till eftersom de har en viktig roll i revisorns utförande. God revisorssed innefattar yrkesetiska regler för revisorer. Dessa är av största vikt för revisorn att tillämpa då de är betydelsefulla etiska regler. God redovisningssed utgör normer och praxis för bokföring, bokslut och olika finansiella rapporter. God redovisningssed är snarare en norm att granska, medan de andra två är normer för hur revisorn skall utföra sitt uppdrag. (Revision en praktisk beskrivning, 2006, s. 24,110)

Intressenterna

Nedan följer en redogörelse av företagens väsentligaste intressenter och vilken betydelse revisorer och revision kan ha för dem.

Ägarna i små aktiebolag har i regel en bra inblick i verksamheten. I stora företag är oftast insynen inte lika bra. Därmed blir revisorns arbete och revisionen en viktig del, då den kan ge en bättre bild av företaget till ägarna som måste fatta beslut.

Kreditgivare som exempelvis banker måste kunna bedöma hur ett företag har möjlighet att betala tillbaka sina lån. Då är den finansiella rapporteringen som företag lämnar ut väsentlig. Att den sedan har granskats av en opartisk och självständig revisor kan då ses som en säkerhet för kreditgivarna.

Leverantörerna vill veta om de skall ge kredit till företaget. Då är företagets ekonomiska information viktig.

Kunderna anser att trovärdig ekonomisk information är viktig. För att det skall finnas tillit för sina leverantörer.

Anställda inom företaget är intresserade av att få en inblick i företagets ekonomiska information. De är på ett personligt sätt beroende av företaget.

Styrelse och företagsledning har en stor nytta av revisorns bedömningar och synpunkter. De kan få rådgivning i ekonomiska frågor och få nya perspektiv som annars kanske aldrig framkommit.

Stat och kommun måste kunna lita på vad företagen redovisar då redovisningen ligger till grund för skatter och avgifter. (*Revision en praktisk beskrivning, 2006, s.19-21*)

3.2 Tidigare undersökningar

Mycket material har tidigare publicerats inom det berörda området. Nedan följer en redogörelse för relevant information när det kommer till utredningsproblemet.

Studie om företagarnas syn på undantag från revisionsplikt och nytta av revision

En studie gjordes på uppdrag av DTI (engelska handelsdepartementet) för att få fram företagsledningens syn på revisionsplikten och nyttan av revision. Undersökningen visar att en majoritet av Englands aktiebolag väljer att inte ha revision efter avskaffandet. Med en höjning av gränsvärdet för revisionsplikt från 1 miljon pund till 4,8 miljoner pund får flera aktiebolag i England välja om de känner ett behov av en revisor eller inte. (*Collis. J, Directors views on exemption from the statutory audit, 2003, s. 6*)

Aktiebolagen uppskattade att deras ungefärliga besparing av att inte anlita en revisor är cirka 1000 pund. Anledningen till att 46 % av företagen ändå valde att ha kvar en revisor som studerar deras räkenskaper, var att de hade en önskan att göra det och 38 % för att deras företagspolicy säger det. De som främst efterfrågar revision är aktieägarna och bankerna och andra finansiella institut. (*Collis. J Directors views on exemption from the statutory audit, 2003,s. 42-43*)

57 % av aktiebolagen är positiva till att höja gränsvärden för revisionsplikt till EU:s max tillåtna gränsvärde på 4,8 miljoner pund när det kommer till kravet på att ha en revisor. 35 % ansåg att de borde ligga kvar på 1 miljon pund. (*Collis. J Directors views on exemption from the statutory audit, 2003,s. 42-43*)

Vid ett avskaffande av revisionsplikten ansåg ytterligare 42 % av aktiebolagen att de på frivillig basis skulle ha en revisor, 56 % anser att de inte skulle ha det och 2 % besvarade inte frågan. (*Collis. J Directors views on exemption from the statutory audit, 2003,s. 42-43*)

I undersökningen framkom det att de som kommer att välja en frivillig revisor är aktiebolag som karaktäriseras av dessa egenskaper:

- Aktiebolagen omsätter mera än där gränsvärdena för lagstadgad revision dras.

- Företagsledningen anser att revisorerna bidrar till ökad kvalitet av de finansiella rapporterna.
- Ökad förmåga på aktiebolagets kreditvärdighet.
- För att ge intressenterna en ökad inblick i aktiebolaget. (*Collis. J Directors views on exemption from the statutory audit, 2003, s. 42-43*)

När revisionsplikten avskaffades i Danmark

Debatten i Danmark har i första hand handlat om varför en eftersläpning kan förväntas i effekten av revisionsplikts avskaffande. Från den 31 mars 2006 är mikroföretag⁵ inte längre skyldiga att utföra revision i Danmark. De måste dock uppfylla EU:s fjärde bolagsdirektiv för mindre företag. Gränsvärdena är högst balansomsättning 4,4 miljoner euro, nettoomsättning 8,8 miljoner euro och antal heltidsanställda 50. Minst två av de givna värdena måste vara uppfyllda under dem två senaste åren för att kunna uppfylla kraven. EU:s fjärde bolagsdirektiv om årsbokslut slår det fast att varje medlemsland skall kunna avgöra om de skall ha revisionsplikt för små aktiebolag. De aktiebolag som väljer bort revisionsplikten skall följa en viss procedur. Först skall det beslutas på ordinarie bolagsstämma om revisionen skall kvarstå. Det är inte tillåtet att fatta ett sådant beslut på en extra ordinär bolagsstämma. Detta leder till ett försenande. Aktiebolagen skall i sin reviderade årsredovisning upplysa om att bolagsstämman för det följande året valt bort revision. Denna skall upprepas varje år. Vidare skall varje år i årsredovisningen uppges att aktiebolaget befinner sig inom gränsvärdena och därmed inte behöver revideras. Det bör poängteras att det är enbart revisionskravet som avskaffas. Små aktiebolag skall fortsättningsvis upprätta en årsredovisning och följa samma lagar och regler som tidigare. (*Balans, nr 2 2007, s. 31-35*)

Revisionsplikten i små aktiebolag

Studien ”Revisionsplikten i små aktiebolag” framhåller att fördelarna med revisionsplikt är ytterst osäkra. Ett argument är att det blir mindre ekonomisk brottslighet. Detta motsägs genom konstaterandet att det finns andra företagsformer att bedriva verksamheten i som inte har revisionsplikt, vilket betyder att om ett företag är ute efter att begå brott kommer de kunna göra det oavsett om det finns revisionsplikt eller inte. (*Thorell & Norberg 2005, s. 5*)

En grundläggande fråga när det kommer till regleringssynpunkt är om det skall finnas särregler för små aktiebolag. Sverige anser att små aktiebolag inte skall särregleras. År 2005 var det enbart de nordiska länderna inom EU (innan utvidgningen) som hade revisionsplikten kvar. Övriga länder i EU har aldrig haft någon eller tagit bort den. (*Thorell & Norberg 2005, s. 4-6*)

När det kommer till nyttan av revisionsplikt i små aktiebolag är denna olika beroende på olika intressenter. I de minsta aktiebolagen är ofta ägarna och bolagsledningen samma person och har därmed ingen nytta av revisionsplikten. Minoritetsägare kan dock ges möjlighet att påkalla revision i bolag som undantas från revisionsplikt. Leverantörer och banker använder i stor utsträckning uppgifter från kreditupplysningsföretag om betalningsanmärkningar med mera som grund för sina beslut. Revision kommer att efterfrågas på frivillig basis om exempelvis banker önskar revision för att godkänna krediter. Den intressenten som har mest att vinna på

⁵ Företag som har en årsomsättning upp till 3 miljoner kronor (*Burén & Nyquist 2005, s. 3*)

revisionsplikt är samhället för kostnaderna drabbar företaget. Det är givet att skatteverket lägger stort värde vid att räkenskaperna är i god ordning. Revisionsplikten borde dock inte vara avgörande för kvaliteten på företagets uppgiftslämnande vid beskattningen. Det viktigaste bör vara för skattekontrollen att deklara-tionsuppgifter och redovisning innehåller minsta möjliga fel. (Thorell & Norberg 2005, s. 5, 37)

Kan det behövas andra kontroller och tjänster som ersätter revisionen om revisionsplikten i små aktieföretag avskaffas? Små aktieföretag har ingen nytta av revisionsplikten. De kan dock i olika former vilja fortsätta utnyttja revisorernas tjänster, vilket leder till en mera behovsstyrd inriktning på revisorernas arbete. I England har det funnits ett krav på översiktlig revisorsgranskning. Kravet ansågs efter några år som överflödigt. I Tyskland finns system med legitimering av vissa rådgivare. De svenska samhällsekonomiska kostnaderna för revisionsplikten i mikro-företag är cirka 2 miljarder kronor per år, dessa skulle istället kunna användas för att köpa skräddarsydda tjänster som passade aktieföretagets behov. Svenska företag blir mer konkurrenskraftiga av ett sådant förfarande. (Thorell & Norberg 2005, s. 5-6)

Studiens slutsats är att det bör vara hög tid för avskaffandet av revisionsplikten i Sverige för små aktieföretag. Detta skall ske stegvis efter engelsk modell. Ett första steg är att börja med mikro-företagen. (Thorell & Norberg 2005, s. 7)

Lagstadgad revision? Ja, om företagen får bestämma

Företagens uppfattning är av central betydelse då de har stor erfarenhet av revisorernas arbete och för att de bär kostanden för revisionen. Resultaten från studien "Lagstadgad revision? Ja, om företagen får bestämma" ger inte stöd för att företag skulle uppfatta att revisionen utgör en ekonomisk börda eller innebär onödig tidsåtgång för företagsledningen. Däremot uppfattar företagen att revisionen ger kunskaper till företaget, att den är till hjälp för intern kontroll och styrning och att den är till nytta för företagets intressenter. (Svanström 2006, s. 1)

Företag är i regel positiva till revision. Företagen som har en omsättning under fem miljoner kronor är de som är mest tveksamma till nyttan av revision och det är ungefär hälften av denna grupp som uppger att de har nytta av revisionsplikten. Det är dock en majoritet i alla storleks-grupper av företag som är för revisionsplikt i samtliga aktieföretag. (Svanström 2006, s. 1)

Slopad revisionsplikt – hur påverkas revisorerna

Huvud argumentet för allmän revisionsplikt för alla aktieföretag är för att hindra ekonomisk brottslighet. Revision anses kunna vara till stor nytta för ägarna när det kommer till att påvisa ekonomiska problem. Ett absolut ställningstagande gav inte revisorerna i studien "Slopad revisionsplikt – hur påverkas revisorerna?". Revisorerna anser dock att dagens regler inte är anpassade för revision av mindre bolag. Förenklade regler istället för revisionsplikt skulle leda till mer kostnadseffektiv revision. Revisionsbyråerna för diskussioner angående hanteringen av en avskaffad revisionsplikt. Exempel är att söka efter redovisningspersonal externt eller att förändra organisationen internt. Det arbetas aktivt för att inte hamna efter i utvecklingen, revisionsbyråerna agerar i princip innan något beslut är fattat angående avskaffandet av revisionsplikten, vars beslut kommer tas efter avslutad utredning. Detta anses vara ett tecken på

att revisorerna anser att ett avskaffande av revisionsplikten är att vänta. (Karjalainen & Åberg 2007, s. 3)

Avskaffande av revisionsplikten för små företag

På begäran av Föreningen Svenskt Näringsliv önskade Justitiedepartementet att utreda frågan om revisionsplikten i små aktiebolag. I Sverige är alla aktiebolag skyldiga att ha en kvalificerad revisor. Utredningens förslag är att små aktiebolag skall undantas plikten, vilket innebär att enbart fyra procent av aktiebolagen kommer att omfattas av revisionsplikten. De nya bestämmelserna föreslås av utredningen träda i kraft 2010, och tillämpas första gången för det räkenskapsår som börjar närmast efter den 30 juni 2010. Utredningen föreslår att förvaltningsrevisionen skall avskaffas, vilket innebär att revisorn inte längre behöver granska styrelsens och VD:ns förvaltning. Mandattiden som i dagsläget är fyra år för valet av revisor, föreslår utredningen skall kortas ner till ett år. Revisorns skyldighet att anmärka vid brott föreslår utredningen skall upphävas. (SOU 2008:32, s.13)

Vid ett avskaffande får de små företagen själva välja vilka redovisnings och revisionstjänster de behöver. Detta leder till att utbudet på marknaden kommer att bli mera varierat och priserna på tjänsterna kommer att sänkas. Nackdelarna kommer från revisorernas håll, genom att de förlorar sin monopolställning och känner oro inför den framtida konkurrensen. (SOU 2008:32, s.14)

Utredningen har föreslagit utifrån det fjärde bolagsrättsliga direktivet att aktiebolag som ligger under dessa gränsvärden skall borttas revisionsplikten. Det skall även gälla för alla associationsformer och koncerner.

- Balansomslutning 41,5 miljoner kronor.
- Nettoomsättning 83 miljoner kronor.
- Antal anställda 50.

Dagens revisionsplikt innebär att aktiebolagen är tvungna att utgå ifrån lagstiftningen för att förse sig med de redovisnings- och revisionstjänster som krävs. För små bolag som inte är i behov av revision medför detta en onödig kostnad. Ett borttagande av revisionsplikten skulle innebära en fördel för aktiebolagen genom att de själva får välja de tjänster som lämpar sig bäst. Utredningen framhäver att det kommer locka företagen att köpa redovisnings och revisions tjänster och genom det bevara den höga svenska redovisningsstandarden. (SOU 2008:32, s. 17-18)

4. Empiri

I detta avsnitt presenteras de utförda intervjuerna. Det är respondenternas åsikter som redogörs och inte de olika revisionsbyråernas.

4.1 Daniel Valtersson - Öhrlings PricewaterhouseCoopers⁶

Daniel Valtersson arbetar på Öhrlings PricewaterhouseCoopers Västeråskontor, där det finns 50 anställda. Han tog sin examen 1994 från Mälardalens högskola. Därefter fick han arbete på Öhrlings PricewaterhouseCoopers där han arbetar som auktoriserad revisor sedan år 2000. Han är revisor för cirka 150 bolag, varav största delen består av privata aktiebolag, Han arbetar utöver detta bland annat med ekonomiska föreningar, stiftelser, större tillverkande företag.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers är Sveriges största revisions- och konsultationsbyrå. De har cirka 3000 medarbetare och 125 kontor över hela Sverige. Öhrlings PricewaterhouseCoopers arbetar uppskattningsvis med en tredjedel revision, en tredjedel bastjänster inom konsultation som löpande redovisning, bokslut, deklarationer och årsredovisning, en tredjedel med mer avancerad rådgivning/konsultationer som exempelvis skatterådgivning, corporate finance, börsprospekt och börsintroduktioner, riskhantering med mera. Företagets specialister, inom skatt, redovisning, corporate finance, riskhantering finns huvudsakligen i Stockholm, Göteborg och Malmö. Utöver detta finns det lokalt placerade specialister över landet. Öhrlings PricewaterhouseCoopers har cirka 50 000 kunder i Sverige. Av dessa ses eller uppskattas av allmänheten cirka 5 000-6 000 som stora kunder och resterande består av enmansbolag, enskilda firmor, handelsbolag och små ägarledda aktiebolag. Företaget är det största revisionsbolaget i världen och heter utanför Sverige PricewaterhouseCoopers. De har totalt cirka 140 000 medarbetare.

Revisionsplikten

I grunden är Valtersson positivt inställt till att det blir efterfrågestyrd revision och tror på sikt att det är positivt för Sveriges företagare. Riskerna vid avskaffandet av revisionsplikten är hur övergångsperioden kommer att hanteras innan ny praxis har tillkommit. Avskaffandet leder till att revision blir efterfrågestyrt.

”Att avskaffa revisionsplikten är enbart ett steg för att förbättra företagsklimatet i Sverige”

Förslag på andra förändringar är att ändra företagsformer, exempelvis enklare aktiebolag där det inte behövs ett stort aktiekapital för att starta upp. Alternativa företagsformer kan leda till att nyföretagandet ökar. Nystartade företag kommer inte att efterfråga revision i början av sin verksamhetstid. Därmed går revisorerna miste om att få en inblick i företaget från start. Förvaltningsrevision kommer eventuellt att tas bort. Det leder till att Sveriges marknad blir mer likartad

⁶ Valtersson, Daniel, Auktoriserad revisor, Öhrlings PricewaterhouseCoopers, Intervju 2008-04-28

marknaden inom Europa, vilket Valtersson anser är gynnande för att det kommer vara lättare att kommunicera om regelverken är lika.

Revisoryrket

Det är svårt att förutsäga hur revisoryrket kommer att påverkas av ett avskaffande. Revisor är ett lärlingsyrke. Det är svårt att lära sig genom enbart teoretisk utbildning. Det behövs kunskap för hur yrket hanteras praktiskt. Vid ett avskaffande kommer det bli färre som väljer att bli revisor för de är osäkra över yrkets framtid. Revisorer blir ofta ekonomichefer eller redovisningschefer eller övergår till den finansiella sektorn. Många hoppar av revisionsyrket efter 4-5 år. Revisionsbyråerna är stora utbildningsplatser för många ekonomer. På sikt är Valtersson övertygad om att statusen på revisionsyrket kommer att höjas bland annat på grund av att det kommer bli efterfrågat revision och färre som tillhandahåller kompetensen.

Utbildningen

Valtersson anser att utbildningen för att bli revisor i princip kommer att vara oförändrad. Byrån måste vara aktiv för att få flera att fortsätta vara intresserade av revision och att de har tilltro på framtiden. Titeln godkänd revisor kommer eventuellt att tas bort, vilket innebär att auktoriserad revisor blir den enda titeln.

Arbetsmarknaden

Revisorer kommer fortfarande vara eftertraktade på arbetsmarknaden vid ett avskaffande, eftersom att det kommer bli stora pensionsavgångar. Det kommer dock bli färre som tillämpar revisoryrket över hela landet. Det blir en omfördelning bland revisorerna med fördel för de som är mer framåt, konsultinriktade och de som kan behålla sin revisionskompetens. Kraven på revisorerna ökar när det kommer till att kunna marknadsföra sig själva, ha social kompetens och kunna gå ut och sälja, vilket innebär att de kommer att påminna mera om vanliga konsulter. Stora revisionsbyråer får det lättare att bibehålla kompetensen, då de har fler företag som ligger över gränsvärdena och uppdrag av olika karaktär. Valtersson känner oro över att det kan vara svårt att behålla kompetensen i småorter, då de inte har många uppdrag.

Gränsvärden

Gränsvärdena enligt SOU 2008:32 anser Valtersson är höga och innebär att i princip alla aktiebolag undantages. Valtersson anser att det är bättre att införa de högre gränsvärdena från början istället för att dela upp det i olika steg. Det leder till en tydlighet i beslutet och ett uppvaknande för de som använder revision i kvalitetssyfte. Det är lättare att agera om de i förväg vet att det kommer att bli en frivillig revision och vilka gränsvärden som kommer att bli de slutgiltiga. Vid lägre gränsvärden blir det svårare för företag att veta vilket regelverk de skall tillhöra. Det enklaste vore att de som väljer att inte ha revision skall få en ändrad företagsform. Det leder till att det klart och tydligt framkommer vilka som är reviderade.

Avskaffandet kommer att innebära en stor omställning för både stora och små revisionsbyråer. Osäkerhetsfaktorn är stor då det är 2-3 år kvar tills avskaffandets införande. I november, december 2008 skall intressenternas remissvar vara klara. Det kanske blir en medelväg i Sverige, vilket innebär att gränsvärdena blir lägre. Utgången beror på det politiska läget. Vid en

konjunkturedgång kan det vara bra att revisionsplikten är kvar längre. Utredningen framhåller att det förenklar för företagen om ett avskaffande sker. Det som egentligen avses är att revisionen skall förbilligas.

Intressenter

Intressenter som anställda, kunder, leverantörer och skatteverket sätter ett tryck på företagen och utifrån dessa väljer företagen vilken granskning som skall ske. Det finns en osäkerhet för hur bankerna kommer att agera när det kommer till att låna ut kapital till oreviderade företag. I Sverige finns det ett stort samband mellan skatter och redovisning. I övriga Europa ses det som två skilda företeelser. Vid en splittring av de två blir det mer arbete för Öhrlings PricewaterhouseCoopers eftersom det blir två enskilda moment att granska men framförallt att konsultera. Det är dock inte gynnsamt för företagen, då det komplicerar reglerna vilket leder till att fler väljer att inte starta företag. Ett ogynnsamt företagsklimat är inte önskvärt för någon. Vid ett avskaffande kommer företagen fortfarande att behöva lämna in samma material, årsbokslut, inkomst och uppbördsdeklarationer, årsredovisningar, intyg till myndigheter/leverantörer/kunder/anställda med mera. Kraven på ägarna och styrelsen blir troligtvis högre och upplysningsplikten förtydligas då. Tidigare intygade styrelsen/VD tillsammans med revisorn att lämnade uppgifter i årsredovisningen ger en rättvisande bild av företagets resultat och ställning, i och med upplysningspliktens förtydligande kommer styrelsen/VD stå för detta själva. I Sverige är skattemyndigheten väldigt aktiv och dess aktivitet kan bli större vid ett avskaffande. Skattemyndighetens granskning har ett taxeringsperspektiv och fokus på att skatter och avgifter blir korrekta. Valtersson hoppas att det inte kommer att gå från en lagstadgad revisionsplikt till en efterfrågestyrd som ändå i slutändan leder till eller uppfattas bli en statlig revision.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers skall behålla revisionskompetensen och sälja den där efterfrågan finns. Valtersson anser att den kommer att efterfrågas i stor utsträckning. I och med efterfrågestyrningen kommer kunderna att kunna välja vilka specifika tjänster de önskar erhålla. Tjänsterna kan exempelvis vara hjälp med att granska kundfodringar eller varulager. Det kommer bli fler offertlägen. Det finns flera typer av granskningsmetoder i Europa. Revisorer skall granska för att få bort de väsentligaste riskerna. Det finns en tro på att det som revisorer har granskat skall vara exakt, vilket inte är verkligheten. Revisorer skall kommunicera med företag angående vilka belopp de granskar. Bedömningen av vilka belopp som skall granskas utgår från företagets värde och risk. Den rådande revisionsplikten innebär att det lämnas en revisionsberättelse. Efter avskaffandet kommer revisorns rapport, om det inte avser revision enligt RS, att vara riktad mot en eller ett begränsat antal part/er. Förståelsen för revision blir därmed svårare. Valtersson är övertygad om att Öhrlings PricewaterhouseCoopers kommer att fortsätta ha en gynnsam marknad att arbeta i.

Redovisnings- och revisionstjänster

Ett avskaffande leder till en efterfrågestyrning som innebär att kunderna kan välja de specifika tjänster de önskar erhålla. Vid ett avskaffande minskas kraven på revisorer och det blir lättare för revisionsbyråer att sälja andra tjänster. Flexibiliteten för revisorers konsultrull kommer att öka genom att de kan gå in på andra branscher och konkurrera. Genom att ha en relation till kunden blir det lättare att sälja redovisnings- och revisionstjänster. När England avskaffade revisionsplikten försvann i princip alla små revisionsbyråer. Däremot ökade omsättningen av tjäns-

terna som helhet i branschen. Valtersson anser att Öhrlings PricewaterhouseCoopers kommer att fortsätta växa inom alla de övriga tjänsterna. Han anser att revisionsarvodena kommer att öka i och med att större arbete krävs för att revidera oreviderade företag eftersom de inte varit reviderade under flera år. Vid fel i fastställda bokslut eller deklARATIONER som inte går att ändra på uppstår problem. Funderingar finns om de skall friskriva sig från dem. Förvaltningsrevisionen kommer eventuellt att avskaffas, vilket innebär att revisorer inte behöver anmäla till åklagare vid misstanke om brott. Anmälan om brottsmisstanke måste bort om revisionsplikten avskaffas. För om det är kvar kommer revisorer inte kunna åta sig arbeta som innehåller stor osäkerhet.

4.2 Fredrik Sjödén - KPMG⁷

Fredrik Sjödén arbetar som auktoriserad revisor på KPMG:s Västeråskontor sedan år 2004. Han tog sin examen från Mälardalens högskola och blev godkänd revisor år 2002. På kontoret finns det ungefär 45 anställda. Sjödén arbetar främst med revision i mindre och medelstora företag.

KPMG är en av de tre största revisionsbyråerna i Sverige. Det finns cirka 1500 anställda på 60 orter. Förutom revision arbetar de mycket med redovisning, skattefrågor, konsultation inom företagsförvärv, miljörevision, etikrevision och revision samt konsultation mot offentlig verksamhet.

Revisionsplikten

Sjödén anser att alla aktiebolag inte är i behov av revision. De aktiebolag som har en låg risknivå med få, alternativt inga externa intressenter förutom Skatteverket borde undantas lagstadgad revision. Det är dock svårt att fastställa vart gränsen skall gå för ett avskaffande. Vid ett uppdelande som innebär att vissa skall undantas från revisionsplikten bildas i princip två olika företagsformer. Avskaffandet kan leda till en otydlighet över vilka företag som blivit granskade. Frivillig revision leder till en osäkerhet kring oreviderade företags årsredovisningar vilket leder till att de som läser dem alltid måste kontrollera om det är någon som har granskat årsredovisningarna eller om det är styrelsen själva som lämnat dem. Det kan leda till en osäkerhet på marknaden. Sjödén anser att ett avskaffande av den lagstadgade revisionen är bra för att alla företag inte har behov av revision. Han reserverar sig dock för att det kan öppna upp för mindre seriösa företag, göras fler fel och att regler kan komma att tånjas.

”Idag fungerar revisorer lite som ett filter för att förhindra att det sker fel”

Revisoryrket

Det är mest spekulationer som Sjödén kan uppge angående avskaffandets inverkan på revisoryrket. Han anser att cirka hälften av företagen kommer att välja frivillig revision. Med detta som utgångspunkt blir det mindre arbete inom revision och eventuellt mera arbete inom andra tjänster som exempelvis rådgivning. Idag är revisorerna företagets bollplank. Efter avskaffandet kommer detta troligtvis att fortsätta, dock genomförs kanske inte alltid en revision. Vid ett avskaffande kommer kravet på att kunna marknadsföra revisionstjänsten och nyttan av den att öka. Det

⁷Sjödén, Fredrik, Auktoriserad revisor, KPMG, Intervju 2008-04-29

kommer troligtvis att framarbetas ett bredare produkt- och tjänsteutbud. Fokus kommer finnas på att bli ekonomisk rådgivare till företagen. Idag följer den tjänsten med på köpet vid revision.

Utbildningen

Inom den teoretiska utbildningen på universitet och högskolor för blivande revisorer kommer inga större förändringar att ske. Universitet och högskolor kommer eventuellt att styra studenter mer in på skattefrågor och redovisning, eftersom behovet av revisorer minskar. Den teoretiska utbildningen på revisionsbyråerna förväntas bli oförändrad. Den praktiska utbildningen kommer bli svårare att genomföra. Det kommer finnas mindre tid och möjlighet att arbeta med riktig revision vilket leder till en minskad möjlighet att lära sig vad som behövs för att bli auktoriserad revisor.

Arbetsmarknaden

Revisorer kommer att få det svårare på arbetsmarknaden. Det kommer dock ske en omfördelning vilket leder till en ökad efterfrågan av kompetenta ekonomer och redovisningskonsulter.

Gränsvärden

Gränsvärdena enligt SOU 2008:32 anser Sjödén är för höga. Det är naturligt att större företag bibehåller revisionsplikten. Det finns dock fler företag som skulle behöva omfattas av den. Revision behövs där det finns externa intressenter, banker som skall utlåna pengar, flera anställda i företaget och där det finns många som är intresserade av företagets verksamhet. Det kan räcka med 5 anställda och en omsättning på tre miljoner kronor för att en revision bör genomföras. De företag som är i behov av revision kommer troligtvis att välja den på frivilligbasis eller bli tvingade av exempelvis banker.

Intressenter

Revisionsbyråns intressenter är bland annat de anställda och deras kunder. För kunderna finns det en risk att revisionen blir dyrare om företagen anlitar revisorer till enstaka specifika granskningsuppdrag. Det blir dyrare om företagen inte genomgått revision på några år eftersom revisorerna inte är insatta i verksamheten. Granskningsuppdragen kan innebära granskning av intyg eller en rapport som skall lämnas för att söka bidrag. Företag som inte är i behov av revision kan göra besparingar genom att enbart välja de tjänster som de är i behov av. En nackdel för företagen är att det troligtvis kommer bli ökade skattekontroller. Utökade skattekontroller blir dyrare för skattebetalarna. Det finns en risk att skattepengar kommer att försvinna i oreviderade företag. Avskaffandet kan innebära kostnadsbesparingar för företagen, det bör dock observeras att styrelseledamöter kan kräva ett högre arvode på grund av ökad risk. Kostnader uppstår vid utökade skattekontroller, om fel upptäcks i efterhand och om bankerna tar mer betalt för sina tjänster. Samhällets syn på revisorer kommer troligtvis inte att förändras för den revision som kommer att göras är lika som den som gjordes innan avskaffandet. Det är gentemot de oreviderade företagen som samhällets syn kommer att förändras.

Redovisnings- och revisionstjänster

Avskaffande kommer inte innebära någon större inverkan för utformningen av redovisnings-tjänster. Vid revision i mindre företag efterfrågar de ofta hjälp med bokföring, bokslut, årsredo-visning och deklaration. Vid ett avskaffande måste dessa tjänster marknadsföras som enskilda tjänster som kan köpas utan att en revision måste genomföras. Det är naturligt att inte tvinga företagen att använda tjänster de inte är i behov av. Sjödén berättar att revisionsberättelsen even-tuellt kommer att ersättas med ett bokslutsintyg. Det blir de auktoriserade redovisnings-konsulterna som lämnar detta intyg. Det kommer bli en större variation av revisionstjänsterna. Idag finns det i princip enbart revision enligt lag och praxis. Revisionen kommer troligtvis efter-frågas i mindre delar exempelvis som revision av internkontrollen eller administrationen.

4.3 Marita Lyckstedt – Ernst & Young⁸

Marita Lyckstedt har arbetat på Ernst & Young under åren 1989-1995. Hon återvände till företa-get år 1997 och har arbetat där sedan dess och blev auktoriserad revisor år 1999. Hon arbetar främst med små och medelstora företag. Lyckstedt är kontorschef i Eskilstuna och i Strängnäs där det arbetar sammanlagt 9 personer. Lyckstedt arbetar även mycket i Västerås då det är hennes hemort.

På Västeråskontoret arbetar det 35 anställda. Ernst & Young är en av de största revisionsbyråerna i Sverige och resten av världen. Det finns 70 kontor i Sverige och företaget har cirka 2000 anställda.

Revisionsplikten

Lyckstedt anser att den rådande revisionsplikten är lite hård eftersom att alla aktiebolag omfattas av samma regleringar. Det är för ingående revision för de minsta kunderna. En revision i de minsta företagen borde inte vara lika utförlig som en revision för de större företagen. Det borde införas en kortare kravlista som kan användas vid revision av de mindre företagen. Lyckstedt anser att det är hårt att ha revisionsplikt på alla typer av aktiebolag. En fullständig revision behövs möjligtvis inte där det enbart är en enmanskonsult som säljer sina timmar och inte har några omkostnader eller skulder.

Revisoryrket

Lyckstedt anser att om 5-7 år kommer effekterna av ett avskaffande på revisoryrket inte vara lika stora som revisionsbyråerna idag förväntar dem att bli. Förväntningarna innebär att mycket av företagets byråkrati och stor del av kostnadsmassan kommer att minska vid ett avskaffande av revisionsplikten.

Många företag kommer välja att ha revisionen kvar på frivilligbasis, dock kommer alla inte ha en fullständig revision. Företagen kommer upptäcka att de är bra att ha en kvalitetsstämpel vid kontakt med exempelvis banker.

⁸ Lyckstedt, Marita, Auktoriserad revisor, Ernst & Young, Intervju 2008-04-30

Utbildningen

Den interna utbildningen som finns idag är ganska snäv och huvudinriktningen är fokuserad på att examinera godkända och auktoriserade revisorer. Efter avskaffandet kommer den interna utbildningen troligtvis att bli bredare, vilket leder till att en del blir auktoriserade revisorer medan andra inriktar sig mot konsultation. Det krävs mycket arbete för att bli auktoriserad revisor och det kan bli svårt att uppmuntra medarbetarna att genomföra utbildningen.

Arbetsmarknaden

På lång sikt innebär avskaffandet inte några större förändringar på arbetsmarknaden. Det kommer troligtvis inte behöva ske några uppsägningar, möjligtvis att en del personal inriktar sig mot konsultation. Många studenter kan bli avskräckta från att inrikta sig mot redovisning och revision. Detta leder till att det blir svårare att rekrytera personal under övergångsfasen. De som väljer att inrikta sig mot redovisning och revision anser Lyckstedt kommer att vara attraktiva på arbetsmarknaden.

”Revisorer tvingas att vidga sina vyer och hitta nya affärsmöjligheter”

Gränsvärden

Gränsvärdena enligt SOU 2008:32 anser Lyckstedt är för höga. Omställningen blir väldigt drastisk då den lagstadgade revisionen går från att innefatta alla aktiebolag till enbart några procent. Lyckstedt anser att det kommer framgå från remissvaren att gränsvärdena är för högt satta, vilket troligtvis leder till att de slutgiltiga gränsvärdena kommer att sänkas. Gränsvärden på 3-4 miljoner i omsättning och två anställda anser Lyckstedt skulle vara mer rimligt, då många företag ändå kommer att undantas från revisionsplikten.

Intressenter

Exempel på revisionsbyråns intressenter är dess ägare och Skatteverket. Ägarna ser nya möjligheter till att arbeta mer mot konsultation. Skatteverket kommer troligtvis att bli tvunget att utöka sina kontroller mot företagen.

Redovisnings- och revisionstjänster

Efter avskaffandet kommer inriktningen på revisions- och redovisningstjänster förändras. Istället för att göra en full revision enligt RS kan det kanske göras en begränsad revision, vilket innebär att revisorerna granskar mer översiktligt. Revisorerna kan komma överens med kunden om att de skall titta på exempelvis skatter, hantering av moms eller faktureringsrutiner. Banker kan önska att vissa rutiner skall kontrolleras i ett företag och vill därmed ha ett granskningsutlåtande. Ett företag kan stå inför en stor investering och banken vill att revisorerna skall utvärdera hur välmående företaget är och om det går att lita på. Det leder till att revisorerna skriver ett intyg som är begärt från någon annan än företaget och intyget kan då lämnas direkt till den som begärt det. Den revisionsberättelse som görs idag lämnas till ägarna. Den är tillgänglig för alla då den är en offentlig handling. Redovisningsavdelning kan komma att lämna olika sorter av intyg där det framkommer att de har genomfört sina konsultationer.

5. Analys

Analysen är sammanställd med utgångspunkt i empirisk data som sedan kopplats mot referensramen.

Revisoryrket

Utifrån de utförda intervjuerna är samtliga respondenter eniga om att avskaffandets inverkan på revisoryrket är svårt att förutsäga. Från boken, "Revision en praktisk beskrivning" framgår det att om en opartisk och självständig revisor har granskat den finansiella rapporteringen kan det ses som en säkerhet för kreditgivarna. Detta samtycker samtliga respondenter till, då de anser att många kommer att välja en frivillig revision på grund av påtryckningar från intressenterna som exempelvis banker. Statusen och attraktiviteten på revisoryrket anser två av respondenterna kommer att höjas vid en efterfrågestyrd revision eftersom det är färre som kommer att tillhandahålla kompetensen, då färre väljer att inrikta sig mot revision.

Utbildningen

Det som framkommit från intervjuerna är att den teoretiska utbildningen i princip kommer att vara oförändrad. Den praktiska utbildningen kommer att bli svårare att genomföra då det blir färre tillfällen att utöva revision. Den interna utbildningen kommer att bli bredare, vilket leder till att en del blir auktoriserade revisorer och andra inriktar sig mot konsultation. Det är viktigt att byrån aktivt uppmuntrar sina medarbetare att välja inriktningen revision.

Arbetsmarknaden

Avskaffandets inverkan på arbetsmarknaden för revisorer, råder det delade uppfattningar om bland de intervjuade respondenterna. Det som framkommit är att arbetsmarknaden kommer vara relativt oförändrad. Det kommer dock att ske en omfördelning, genom att revisorerna blir mer konsultinriktade och att en del blir redovisningskonsulter.

Gränsvärden

Samtliga respondenter anser att de gränsvärden som utredningen (SOU 2008:32) föreslagit kan komma att sänkas. Enligt Svanström är de flesta företag positiva till revision. Företag som har en omsättning under fem miljoner kronor är den grupp företag som är mest tveksamma till nyttan av revision och det är cirka hälften av denna grupp som anser att de har nytta av revisionsplikten. Två av respondenterna anser att gränsvärdena för revisionsplikt borde sättas lägre. De förslag på alternativa gränsvärden som framkommit är 3-4 miljoner kronor i omsättning och två anställda, alternativt tre miljoner kronor i omsättning och fem anställda. En respondent framhåller att det är fördelaktigt att sätta ett högre gränsvärde från början istället för att införa det stegvis. Detta för att det skall bli en tydlighet i beslutet. Respondenten anser ytterligare att vid lägre gränsvärden blir

det svårare för företagen att veta vilket regelverk de skall tillhöra. Problemet kan avhjälpas med att oreviderade företag får en ändrad företagsform.

Intressenter

Avskaffandet anser alla respondenter kommer leda till att Skatteverket utökar sina kontroller. Två av respondenterna anser att avskaffandet leder till att revisorernas arvode kommer att öka vid revision på oreviderade företag, då revisorerna inte är insatta i verksamheten.

Vi anser att detta kan vara ett tecken på att Skatteverket tror att oreviderade företag begår fler misstag i räkenskaperna.

Redovisnings- och revisionstjänster

Det finns olika uppfattningar om hur stor inverkan ett avskaffande får på utformningen av redovisningstjänsterna. Ett konkret exempel på förändring som har uppgetts från en respondent är att redovisningsavdelningen kan lämna olika sorters intyg där det framkommer att de har genomfört sina konsultationer.

Samtliga respondenter är eniga om att ett avskaffande leder till att det blir efterfrågestyrning, vilket innebär att kunden kan välja de specifika tjänster som de är i behov av. Enligt Thorell och Norberg skulle de svenska samhällsekonomiska kostnaderna för revisionsplikten i mikroföretag på cirka två miljarder kronor per år, kunna användas för att köpa skraddarsydda tjänster som passar aktiebolagens behov. Svenska företag blir mer konkurrenskraftiga av ett sådant förfarande. Vi anser att det svenska företagsklimatet gynnas av det ovannämnda förfarandet. En av respondenterna framhåller vikten av gynnsamt företagsklimat i Sverige, då fler företag finns kan efterfrågan av revision öka vilket gynnar revisorer.

Enligt Fant slutresulterar revisorns arbete i en revisionsberättelse eller ett revisoryttrande, den främjar ekonomisk effektivitet och minskar osäkerheten om bokslutsinformationens korrekthet. Företagsledningen har oftast inget större intresse av revisionsberättelsen utan det är aktieägarna som betonar otillräckligheten.

Revisionsberättelsen anser två respondenter kommer att bli mer inriktat mot en part. Det innebär att revisorerna skriver ett intyg på att en revision genomförts till den som begär det, istället för att revisionsberättelsen lämnas till ägaren och är en offentlig handling.

Vi anser att företaget kan få utökad verksamhet om en intressent får ett riktat intyg. Det bör dock uppges vid eventuellt delgivning av intyget till aktieägarna att det är ett riktat intyg. Aktieägarna kan möjligen bli missledda om de får tillgång till ett intyg som tillgodoser enbart en intressents intresse. Det är viktigt att aktieägarna inte blir missledda för det kan leda till minskat intresse i företaget. Vid mindre företagsamhet kommer det finnas mindre behov av revision.

Utredningen SOU 2008:32 föreslår att förvaltningsrevisionen skall avskaffas och att revisorers skyldighet att anmärka vid brott skall upphävas. Vid ett avskaffande anser en respondent att kravet på att polisanmäla måste upphöra, om kravet kvarstår kommer revisorer inte kunna åta sig arbete som innefattar stor osäkerhet.

Enligt Karjalainen och Åberg anser revisorerna att dagens regler inte är anpassade för revision av mindre företag. Detta är något som två av respondenterna samtycker till.

Enligt en studie som gjordes på uppdrag av DTI visar att en majoritet av Englands aktiebolag väljer att inte ha kvar revision efter avskaffandet. Det som framkommer från samtliga respondenter är att de anser att frivillig revision kommer bli en stor del efter avskaffandet. Respondenterna delar de åsikter som framkommit enligt Svanstöms studie. Studien förmedlar att företagen uppfattar att revisionen ger kunskap till dem, är till nytta för deras intressenter och till hjälp med den interna kontrollen.

6. Slutsats

*I detta kapitel presenteras uppsatsens slutsatser utifrån dess syfte och problemformulering.
I den avslutande diskussionen framställer vi vår egen uppfattning om revisionsplikten.
Avslutningsvis kommer förslag till fortsatt forskning att presenteras.*

6.1 Slutsatser

Syftet med uppsatsen var att beskriva hur revisorer anser sig påverkas av revisionspliktens eventuella avskaffande. Utifrån de genomförda kvalitativa intervjuerna med tre auktoriserade revisorer, kunde vi genom en jämförelse med teorin komma fram till följande slutsatser.

Avskaffad revisionsplikt medför att Sverige får ett mer liknande regelverk med resterande EU vilket innebär att svenska företag blir mer konkurrenskraftiga. Avskaffandet av revisionsplikten är ett steg för att förbättra företagsklimatet i Sverige. Vid ett bättre företagsklimat ökar företagandet och därmed behovet av revision.

Ett avskaffande kommer att innebära att företagen efterfrågar revision på frivillig basis. Revision ger en ökad trovärdighet och kan användas som en kvalitetsstämpel för företaget.

Avskaffandet kommer leda till att det övergår från en lagstadgad revision till en efterfrågestyrd. Det kommer efterfrågas andra tjänster än det som den lagstadgade revisionen kräver, vilket innebär att variationen på redovisnings- och revisionstjänsterna ökar.

Ett avskaffande kan under övergångsperioden leda till att det blir en högre konkurrens bland revisorerna och revisionsbyråerna, vilket kan leda till att antalet revisorer avtar och att de små revisionsbyråerna upphör. Detta kan leda till att antalet arbetstillfällen minskar, vilket kan bli en bidragande orsak till att de som skall studera och de som studerar på universitet och högskolor väljer att inte inrikta sina studier mot revision för att det finns en osäkerhet på marknaden. Statusen och attraktiviteten kommer höjas då färre tillhandahåller kompetensen.

På lång sikt kommer avskaffandet inte innebära några större förändringar för revisoryrket.

6.2 Avslutande diskussion

Vi ansåg att vi genom vår förstudie hade täckt upp den mesta kunskapen inom området för uppsatsen. Från intervjuerna framkom det mycket ny information och många intressanta infallsvinklar angående ämnet i fråga. Vi trodde att alla respondenter skulle vara eniga och ha mer likartade svar än vad som framkom.

Vi anser att det är positivt att Sverige får ett mera likartat regelverk som resterande EU och att avskaffandet av revisionsplikten är ett steg på rätt väg. Vi anser att de flesta företag kommer att välja frivillig revision och använda tjänster som blivit utformade efter deras behov. Det som kan

komma att skapa en osäkerhet är att det inte längre blir säkert att lita på företagets årsredovisning om den inte är granskad av en revisor. Det kan komma att skapa en osäkerhet på marknaden. Osäkerheten kan leda till att färre väljer att investera i företagen för de blir osäkra över om ekonomin verkligen är tillrättavisande. Lägre investeringar leder till ett missgynnande företagsklimat, vilket innebär att efterfrågan på revision kan komma att minska.

Avskaffandet kan leda till att den ekonomiska brottsligheten ökar. Det blir lättare att komma undan vid misstag och reglerna kan komma att tänjas. Det bör dock påpekas att de som vill begå brottslighet kan idag begå dessa genom att välja en annan företagsform.

Vi anser att det är positivt om revisionsplikten avskaffas. Detta för att marknaden därmed kommer att kunna leda vägen för den framtida revisionen. Vi anser att företagen kommer att göra besparingar genom detta och att dessa kommer att användas för att öka deras tillväxt. Detta leder till ett bättre företagsklimat vilket vi anser är en grundsten för revisionens befintlighet.

Det har varit oerhört givande och lärorikt att skriva uppsatsen. Vi anser att det valda ämnet för uppsatsen är väldigt intressant, då det påverkar vårt framtida yrke.

6.3 Förslag till fortsatt forskning

Studera avskaffandets utfall och göra en jämförelse med vad revisorerna ansåg skulle ske.

Studera eventuella förändringar av redovisnings- och revisionstjänster efter avskaffandet och varför vissa tjänster eventuellt efterfrågas mer.

Studera om företagsklimatet påverkats av avskaffandet och om det finns något samband mellan detta och efterfrågan på revision.

Studera vilka faktorer och i hur stor utsträckning de eventuellt påverkar företag att välja frivillig revision efter avskaffandet.

Studera den fortsatta förändringen av revisionen i Sverige som sker för att få ett mera likartat regelverk i EU.

Källförteckning

- Aggestam Pontoppidan C. (2007). *När revisionsplikten avskaffades i Danmark*. Balans, nr 2
- Burén C. & Nyquist K. (2005). *Begäran om översyn av revisionsplikten*, Svenskt Näringsliv, 080325
Tillgänglig: <http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00004/Beg_ran_om_utredning__4498a.pdf>
- Collis J. (2003) *Director`s views on exemption from the statutory audit*. A research report for the DTI, 080314
Tillgänglig: <<http://www.berr.gov.uk/files/file25971.pdf>>
- Europeiska unionens fjärde bolagsrättsliga direktiv, 080425 Tillgänglig: <eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1978L0660:19950101:SV:PDF>
- Fant J. (1994). *Revisorns Roll*, Svenska Handelshögskolan
- Företagen vill behålla revisionsplikten* (2006). Balans, nr 11
- Johansson S, Häckner E & Wallerstedt E. (2005). *Uppdrag Revision*, Mittuniversitetet
- Justitiedepartementen (2008), *Avskaffande av revisionsplikten för små företag* (SOU 2008:32), 080414 Tillgänglig: <<http://www.regeringen.se/sb/d/10025/a/102124>>
- Karjalainen K & Åberg R. (2007). *Slopad revisionsplikt - hur påverkas revisorerna?* Göteborgs universitet, Kandidatuppsats, 080320
Tillgänglig: <<https://gupea.ub.gu.se/dspace/bitstream/2077/4728/1/06-07-139.pdf>>
- Kvale S. (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur, Lund
- Revision en praktisk beskrivning*(2006), FAR förlag, Stockholm
- Revisornämnden (elektronisk), 080425
Tillgänglig: <http://www.revisorsnamnden.se/rn/utb_intro/utbildning/om_revisorsexamen.html>
<http://www.revisorsnamnden.se/rn/utb_intro/utbildning/om_hogre_revisorsexamen.html>
- Samlingsvolymen 2007 del 1, FAR SRS förlag
- Sekundärkällor, Robhan (elektronisk) 080315
Tillgänglig: <<http://www.eki.mdh.se/kurshemsidor/foretagsekonomi/robhan/sekundarkallor.htm>>
- Svanström T. (2006). *Lagstadgad revision? Ja om företagen får bestämma*. Nordisk workshop vid Linköpings universitet.

Thorell P & Norberg C.(2005). *Revisionsplikten i små aktiefbolag*, Svenskt Näringsliv, 080317

Tillgänglig:

<http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/000000/Revisionsplikten_i_sm__458a.pdf>

Trost J. (2005), 3:e upplagan, *Kvalitativa intervjuer*, Studentlitteratur

Bilaga 1 – Intervjumall

1. Kort presentation av respondenten och revisionsbyrån
2. Vad anser respondenten om den rådande revisionsplikten

Följande frågor ställs med antagandet att revisionsplikten kommer att avskaffas enligt delbetänkandet ”Avskaffande av revisionsplikten för små företag” (SOU 2008:32).

3. Hur kommer ett avskaffande av revisionsplikten att påverka revisoryrket
4. Vad anser respondenten om avskaffandets inverkan på den praktiska och teoretiska utbildningen för blivande revisorer
5. Vad anser respondenten om avskaffandets inverkan på arbetsmarknaden för revisorer
6. Vad anser respondenten om SOU 2008:32 gränsvärden för företag som skall undantas revisionsplikten
7. Vad anser respondenten att avskaffandet av revisionsplikten får för konsekvenser för revisionsbyråns intressenter
8. Vad anser respondenten om avskaffandets inverkan på alternativa redovisnings- och revisionstjänster
9. Vad anser respondenten att det kan finnas för övriga för- och nackdelar med ett avskaffande som inte framkommit från ovannämnda frågor